

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

206

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֵהָל מוֹעֵד"

מדוע הסוס רוקע ברגליו

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

יהודי יצא ועשה ההיפך ממה שאמר לו הסבא מקלם ולבסוף כפר הגוי ביהודי והפסיד את כל רכושו. רואים מזה, שבכל ענין ולכל אדם, כתוב בתורה ההנהגה איך להתנהג ולכן נקראת תורה תמימה דבכל הענינים היא אמת ותמימה.

עוד טעם שניתנה התורה 'באש': כי כמו האש שעלולה לשרוף ולקלקל, כך גם בתורה כשמשמשים בה לרעה עלולים להישרף באש התורה. לכן אמרו חז"ל:

'שִׁשְׁגַגַת תְּלִמּוּד עוֹלָה זָרוֹן', כי תלמיד חכם שאיננו מתנהג כראוי הרי עם הארץ רואה ולומד ממעשיו וטוען להקב"ה כי למד את זה מהת"ח ולכן צריך הת"ח להזהר בתורה מאד, שלא תהא תורה שלמד, סבה שילמדו ממעשיו הרעים.

וניתנה התורה ב'מדבר', לפי שהתורה נמצאת אצל אלו שהם כדור המדבר, שהיו נזונים רק מהמן ולא היה להם יותר מכדי צרכם בלי מותרות. כמ"ש חז"ל (מדרש 'תנחומא' בשלח כ): **'לא נתנה התורה לדרוש, אלא לאוכלי המן'**. וכך לימדו אותנו חז"ל במסכת 'אבות': **'כִּי הָיָה דִרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, פֶּת בְּמִלַּח תֹּאכַל וּמִים בְּמִשְׁוֹרָה תִּשְׁתֶּה וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן'**, כי רק מי שמסתפק במועט זוכה ללמוד ולא מי שמבקש מותרות. ומי שעוסק בתורה הקב"ה שולח לו את צרכיו ע"י נס כמו



הגזירה שאסור ליהודי לקנות אחוזה ברוסיה והיה יהודי אחד שרצה לקנות אחוזה ולרשום אותה על שמו של גוי אחד שהיה ידיד טוב ונאמן עליו והלך לרש"ז מקלם זצ"ל לשאול בעצתו אם כדאי לסמוך על הגוי ואמר לו רש"ז כי יש לשאלתו תשובה בתורה, שהרי כששלח אברהם אבינו את אליעזר להביא אשה ליצחק, אע"פ שאליעזר היה עבד נאמן, בכל זאת לא סמך אברהם על עבד כנעני אפילו עבד כאליעזר והשביע אותו שבועה בנקיטת חפץ שיעשה את השליחות. ואומרים המפרשים: שרצה אברהם ללכת בעצמו, אלא שלא היה יכול ולכן שלח את אליעזר.

אמר רש"ז זצ"ל לאותו יהודי: אם על אליעזר לא יכול אברהם לסמוך, ק"ו שעל גוי אפילו שיהא נאמן אין לסמוך, כי לבסוף יכפור הגוי בכל הענין. אותו

איתא ב'מדרש רבה' (א ז): **'שבשלשה דברים נתנה התורה - באש, במים ובמדבר, במדבר שנאמר: 'במדבר סיני'. מסביר ה'כתב סופר': שכל מי שרוצה להשיג את התורה, צריך שיהיו בו תכונות כמו שלשת הדברים; 'אש, מים ומדבר' כמו שהמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך, כך דברי תורה יורדים ממי שדעתו גבוהה והולכים אל מי שדעתו שפלה, לפיכך נתן הקב"ה את התורה**

על הר סיני שהוא נמוך וקטן, להורות שהתורה מתקיימת במי שהוא שפל ועניו ולא בעל גאווה.

ולכן ניתנה התורה במים כדי ללמד שצריך להיות עניו כדי לזכות לקנין תורה וניתנה באש שנאמר (משלי ו): **'כִּי יַר מִצְּוָה וְתוֹרָה אֹר'**, כי התורה היא "אור" שמאירה לאדם את הדרך ללכת בה וכל אחד ואחד צריך לנהוג בעניניו לפי מה שמראה לו התורה. ולכן אנו אומרים בברכת התורה: **'אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תוֹרַת אֱמֶת'** שהתורה היא אמת לכל אחד ואחד, אותה תורה שלמד משה רבינו ע"ה והתנאים והאמוראים, אותה תורה למדו הגר"א והח"ח וההנהגה שכתובה בה מתאימה ואמיתית לכל אחד ולא רק בעניני רוחניות אלא גם בענינים הגשמיים.

מספרים, שבזמן הצאר ניקולאי נגזרה

"וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינִי בְּאֶהַל מוֹעֵד"

הוי: "אָשָׂא דְעֵי לְמַרְחֹק" שמיעקב היה בהם דעה איך ישרו דגלים". "וּלְפַעְלֵי אֶתֶן צֶדֶק" זה הקב"ה שפעל פעולות טובות עם ישראל, צדק עמהם שלא שינה הדבר שלא ליתן מחלוקת ביניהם, לכך נאמר: "לְבֵית אֲבֹתָם יִחַנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

מה נורא הדבר ומי בעל לב לא יחרד ולא ישתומם, כמה גדול כוחו של יצה"ר, שהעניקים האלה שהעניקו חמה בקומתם הרוחנית להסתכל במלאכים ולהתאוות לדגלים כמותם והשי"ת מחבבם וממלא תאוותם והם מיצר עליהם משה רבנו ע"ה ומפחד לצוות להם על הדגלים שבקשו ונתאוו, שאם יאמר לשבט יהודה שישרה במזרח עם דגלו, יענו לו: 'אי אפשר, אלא בדרום וכן ראובן וכן אפרים וכן כל שבט ושבט' ותיעשה מחלוקת בין השבטים, היתכן?

למה יניחו כל קדושת רצונם לחנות בדגלים כמלאכים וימרדו ולא ישמעו בקולו של משה לשרות במזרח, אלא בדרום, מרידה על ציוויו של משה רבנו, עבירה על ציוויו של מקום, שהרי כל מה שמשה אומר מפי הגבורה אומר וגם הקב"ה עונה לו למשה שאינו צריך לחשוש לזה, מפני שיש להם כבר 'דייטיקי' מאביהם שציוה להם על כך. וזהו שאמר הכתוב: "אָשָׂא דְעֵי... אֶתֶן צֶדֶק", שהקב"ה צדק עמהם שלא שינה הדבר מכפי שציוה להם יעקב שלא ליתן מחלוקת ביניהם.

הוי אומר מכאן, שאם לא היה להם ה'דייטיקי' הזאת, הקב"ה מסכים למשה שיוכל להסתעף מזה מחלוקת בין השבטים. ומה לנו יותר מזה לעמוד ולהתבונן וללמוד התורה הזאת שתביא אותנו להיות זהירים מאד, כמאמר ר' פנחס בן יאיר (ע"ז כ:): 'תורה מביאה לידי זהירות' ולירא ולפחד מדין ק"ו בן בנו של ק"ו, אם בארזים כדור דעה מקבלי התורה, עלול ליפול שלהבת אש המחלוקת ולשורפם חיים לולא ה'דייטיקי' שהיה להם.

ק"ו אנו הדיוטות שאפילו כאזובי קיר אין אנו יכולים להחשב לגביהם, מה נעני אבתריהו, הרי אם גבאי ביהמ"ד יכבד אותו בעליה לתורה רביעי או חמישי ולחבירו שלישי או ששי, יכנס בו זבוב הקנאה התאוה והכבוד, לא יערב לו אכול ושתה ולא יתן שינה לעיניו וכל מחשבותיו נתונים לדבר אשר אירע לו ומי יודע אם לא תנופה בו הגחלת הזאת ותהי ללהבה בפיצת מחלוקת גדולה והכל לשם שמים! (לב אליהו) ■

יִחַנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּגֵד סָבִיב לְאֶהַל מוֹעֵד יִחַנוּ" (במדבר ב ב)

אחז"ל (מדרש רבה' במדבר' ב ג): "הִבְיָאֵנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן", בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני, ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים... והיו כולם עשויים דגלים דגלים... כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים, אמרו: הלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן, לכך נאמר: "... וַיִּדְגְּלוּ עָלָי אֲהָבָה" אמרו: אילולי הוא מגדיל עלי אהבה. וכן הוא אומר: "נִרְנְנָה בִישׁוּעֶתְךָ" וגו', אמר להם הקב"ה: "מה נתאווים לעשות דגלים? חייכם, שאני ממלא משאלותיכם" (תהלים כ): "יִמְלֵא ה' כָּל מִשְׁאָלוֹתֶיךָ", מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה: "לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו".

הרי לפנינו כמה גדולים וחביבים היו ישראל אז, רואין בעיניהם רבבות מלאכים, האם יש בידינו לצייר איך נראה מלאך? הרי המלאך הוא כולו רוחני יורד מן השמים בלא שום חומר כל שהוא והמה בשר ודם ילודי אשה רואים אותם! ולא עוד אלא שרואים אותם 'דגלים דגלים' ומתאווים גם הם להיות חונים כמלאכים! כלומר: גם אנו ראוים ויכולים להיות עשויין דגלים כמוהם ולכן תקפה עליהם תאוה קדושה ורוממה הלזו ומתפללים ואומרים: "נִרְנְנָה בִישׁוּעֶתְךָ וּכְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל" גם אנו. והקב"ה ממלא משאלותם, היש לך חיד מתוק מזה?

והנה, עד כאן הכל הולך למישרים, אך נראה נא מה כתוב בענין זה עוד בחז"ל (במדבר"ר ב ח): "אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵת לְבֵית אֲבֹתָם" מה ת"ל "לְבֵית אֲבֹתָם"? ה"ד (איוב לו): "אָשָׂא דְעֵי לְמַרְחֹק וּלְפַעְלֵי אֶתֶן צֶדֶק", בשעה שאמר הקב"ה למשה: "עשה אותם דגלים כמו שנתאוו". התחיל משה מיצר, אמר: "עכשיו עתידה המחלוקת להינתן בין השבטים. אם אני אומר לשבטו של יהודה שישרה במזרח והוא אומר: 'אי אפשר, אלא בדרום'. וכן ראובן וכן אפרים וכן כל שבט ושבט, מה אני עושה?" אמר לו הקב"ה: "משה, אין צריכין לך, מעצמן הן מכירין דירתן, דייטיקי יש בידן מיעקב אביהם, כמו שטענו אותו והקיפו את מטתו כך יקיפו את המשכן". דאמר ר' חמא בר חנינא: "כיון שבא אבינו יעקב ליפטר מן העולם קרא לבניו... אמר להם: 'אם עשיתם וטענתם את מטתי כשם שצויתי אתכם, האלקים עתיד להשרות אתכם דגלים'.

ברור המדבר שירד להם המן. החפץ חיים היה אומר: משל לילד שהלך לחדר ושכח לקחת עמו אוכל, האם אביו ישאירו בחדר בלי אוכל? ודאי שידאג שיהא לו אוכל, כך מי שעוסק בתורה בכל כוחו הקב"ה רואג להביא לו אוכל כדי צרכו. בזמן ההתייקרות בכלכלה יראתי שמא לא יהא כסף לשיבה וברוך נס השתפר המצב יותר ממה שהיה קודם לכן, שהקב"ה רואג למי שלומד תורה שיהא לו כדי צרכו אפילו ע"י נס ולכן צריך מי שלומד תורה להסתפק במועט ולא לרצות מותרות לפי שהתורה ניתנה ב'מדבר', זהו הפירוש ע"פ ה'כתב סופר'.

ונראה עוד לפרש: על פי מה שאמר מו"ר המשגיח דישיבת לומז'א זצ"ל, כתיב: "יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָר וּבְתֵהוּ יִלֵּל יִשְׁמֵן יִסְבְּנָהוּ יִבְנְנָהוּ יִצְרְנָהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָיו". כשם שאדם הנמצא במדבר מרגיש שאין לו על מי לסמוך ואין אחד שיעזרהו אלא הקב"ה לבדו, כך כשיודע האדם שאין מי שיעזור לו ובוטח רק בהקב"ה, אז "יִסְבְּנָהוּ יִבְנְנָהוּ יִצְרְנָהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָיו", הקב"ה שומר עליו ומגן בעדו. כמ"ש דוד המלך ע"ה: "גֵּר אָנֹכִי בְּאֶרֶץ", כמו גר שאין לו אף קרוב ומכיר אלא הקב"ה לבדו.

אבל כשאדם בוטח באחרים מלבד ה' יתברך אז אין הקב"ה עוזר לו! ולכן ניתנה התורה ב'מדבר' כדי ללמדנו שיבטח בהקב"ה כמי שנמצא במדבר שאין לו על מי להשען אלא על ה' יתברך ולכן אנו מבקשים בתפילה: 'בְּעֵבֹר אֲבוֹתֵינוּ שִׁבְטָחוּ בְךָ וּתְלַמְּדֵם חֲקֵי חַיִּים, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבְבֵּי שְׁלָם, כֵּן תִּחַנְּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ', כי הבטחון סבה להצלחה בלמוד תורה.

מספרים העולם; מה טעם רוקע הסוס ברגליו כשעומד לשתות על שפת הנהר, משום שבתוך המים רואה הסוס דמות סוס נשקפת לו וחושב הוא שסוס אחר עומד כנגדו ושותה את המים שלו ומתכון הוא להכות אותו ברגליו ובינתים מתמלאים המים חול ואינו יכול לשתות מהם, כך גם האדם סובר שדמות חבירו שכנגדו תחסר ממנו ממה שמגיע לו ועושה השתדלויות למנוע מחבירו ומתוך כך מפסיד גם משלו, אבל אם האדם בוטח בהקב"ה כמי שהולך במדבר שאין לו על מי לסמוך ואין מי שירע לו כי הקב"ה עמו אז יכול ללמוד תורה וזה הטעם שניתנה התורה ב'מדבר'.

"אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵת לְבֵית אֲבֹתָם"

רמז

"בְּמִדְבַר סִינַי"

על הקשר שבין המעבר לספר 'במדבר', 'שבת מברכים' חדש סיון והימים הראויים במיוחד לעשיית שלום בין איש לרעהו

יהודה ובנימין והגרים עמהם מאפרים, ממנשה ומשמעון, **וַיִּקְבְּצוּ יְרוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי.....וַיָּבֵאוּ בְּפָרִית לְדָרוֹשׁ אֶת ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם בְּכָל לְבָבָם וּבְכָל נַפְשָׁם** ופרשו המפרשים: שמה שמוזכר המועד שבו באו, **"בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי"** הוא חדש סיון שיתחדש עלינו השבוע, בא לומר שראש חדש היה זהו יום המוכן לשלום ולאחדות בין איש לרעהו ובין ישראל לאביהם שבשמים.

ישוב מצטלבים הדברים עם הקריאה בפרשת 'במדבר' בימים אלה דוקא. החיד"א אומר: **"ש' בְּמִדְבַר סִינַי"** הוא בגימטריא **'בשלום'** וכפי שאומרים חז"ל **'ב'מכילתא' לפרשת 'יתרו' שלכן נאמר ב'שמות' (יט כ): 'וַיַּחֲזַן שָׁם יִשְׂרָאֵל בְּלִשׁוֹן יְחִיד שְׁהוּוּ כְּאִישׁ אֶחָד בְּלִבְ אֶחָד'** והחנייה הזו היתה בראש חדש סיון. ולהוראה מעשית אומר החיד"א זי"ע: **'מִן הַרְאוּי לְהַרְבוֹת בְּעִשְׂיַת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבְרוּ קוֹדֵם חֵג מִתֵּן תּוֹרָה כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵנָּה נוֹהֲגִים בְּכָל שָׁנָה קוֹדֵם הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים'**. ■

הקב"ה לאומות העולם **'לכו והביאו ספר יוחסין שלכם כפי שהביאו בני' -** לכו והביאו מנינכם לבתי אבותיכם, כדי שיעמוד לכם היחוס כדי לקבל בקרוב את התורה.

גם מבחינה עובדתית הזמן שבו מתחילים לקרוא בספר 'במדבר' בשבת שבה מברכים חדש 'סיון', יש בו רמזים לרוב על מעלתם של הימים האלה

עד לזמן מתן תורה. בספר שמות (יט) נאמר: **"בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַר סִינַי"** ואמרו חז"ל: **"בַּיּוֹם הַזֶּה" 'בראש חדש'.**

שבאחד בסיון חנו במדבר סיני מוכנים לקבלת התורה. על יום זה נאמר: **"וַיַּחֲזַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר" - 'כאיש אחד בלב אחד'** ולא כמו בשאר החניות שהיו בתרעומת ובמחלוקת.

על כן אמרו שראש חדש סיון, שהוא החדש השלישי, שאותו אנו מברכים השבת, ראוי במיוחד ל'שלום' ולאחדות בין איש לרעהו. ואכן, ב'דברי הימים' (ב טו י יב) מסופר: שבו קיבץ אסא את כל

פרשת השבוע - פרשת 'במדבר' שפותחת את הרביעי מחמשה חומשי תורה. היא נקראת כך על שום קורותיו של עם ישראל בשנות נודויו במדבר, שהם עיקר הענינים שבה. כפי חכמי ישראל מכונה ספר 'במדבר' **'חומש הפקודים'** כיון שבתחילתו וגם בסופו מופיע המפקד המקיף שעשה משה לשבטי ישראל, על פי מצוות ה'.

בשלחן ערוך (או"ח תכח) נאמר כי לא לחנם נקראת פרשה זו, שבה נמצא מנין בני ישראל, לאחר פרשת 'בחקתי' וזאת כדי להפסיק בין התוכחות שבפרשת 'בחקתי' ובין חג השבועות - עצרת, במנין השבטים שמראה על עצמתו של עם ה' ומכאן נובע גם המנהג שנוהג ברבות בקהילות ישראל שמי שעלה לתורה בתוכחה של פרשת 'בחקתי' יעלה גם השבת - בפרשת 'במדבר'.

והוסיף על כך רבי מאיר שפירא מלובלין: כי מנין שבטי ישראל לבית אבותם, סמוך לעצרת, בא לרמוז על כך שלא היו ראויים לקבל את התורה בזכות עצמם וזכו בה רק משל יחוס אבות כפי שאומרים חז"ל (ילו"ש במדבר א): שאמר



אבות

איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי רק לאנשים גדולים כמו הלל ושמאי מותר לנהל מחלוקת ואפילו לשם שמים

פירוד לבבות גדול כל כך בין בעלי הבתים לבין עצמם שאפילו לאסוף כמה בני אדם כדי לגבש צד אחד למחלוקת, הם אינם מצליחים.

רבי יונתן איבשיץ נאלץ לעזוב את אחת הקהילות שבהן שימש ברבנות בשל המחלוקת. אחד מראשי הקהילה, שנחשב כתלמיד חכם, רדף אותו מתוך קנאה והביא לעזיבתו. לאחר שעזב את העיר שיגר אל מתנגדיו אגרת שבה כתב שהגמרא במסכת 'סוטה' אומרת ששני תלמידי חכמים המקפחין זה את זה בהלכה האחד מת והשני גולה. והרי אני מרוצה שנפל בחלקי להיות זה שגולה - כתב. ■

שאינן סופה להתקיים, ששום תועלת לא תצמח ממנה זו מחלוקת שאינה לשם שמים. ובעצם, כל המחלוקת הן כאלו.

מסופר: שבאסיפת רבנים קבלו המשתתפים ובהם גדולי עולם, על שבעיירותיהם הם סובלים מכל מיני מחלוקות. קם אחד מהם, בעל 'עמק יהושע' והפתיע את המשתתפים כשסיפר כי בעירו אין כל מחלוקת?

"איך יתכן?" - התפלאו הרבנים האחרים.

"אומר לכם" השיב: כדי ליצור מחלוקת צריכים שני צדדים. צד אחד נלחם בצד השני. אבל בעיירה שלי קיים

בשבת ילמדו בקהילות ישראל מתוך פרק חמישי ב'פרקי אבות'. במשנה כ' נאמר: **'איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי. ושאין לה לשם שמים, זו מחלוקת קנח'.** רבי חיים מוולוז'ין היה אומר: רק אנשים גדולים כמו הלל ושמאי מותר היה להם לנהל מחלוקת לשם שמים. אנשים קטנים כמונו, מן הראוי שיהיו בורחים מן המחלוקת כמפני אש ואפילו אם נראה לנו שהיא לשם שמים.

ה'כתב סופר' שאל: איך ניתן לדעת אם מחלוקת היא לשם שמים? והשיב: שבמשנה זו נתנו לנו נוסחה לדעת זאת. כל מחלוקת שרואים מראש

"לִבְנֵי יִשְׁשָׁכָר"

כותבים יששכר וקוראים ישכר לומר שיששכר נסתר שכן השכר על למוד התורה הוא לעולם הבא

"פְּקָדֵיהֶם לְמַטֵּה שְׁמֵעוֹן תְּשֻׁעָה וְחַמְשִׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת" (א כג)

כתב רבינו בחיי: 'והנה מספרם שעלה בכאן; "תְּשֻׁעָה וְחַמְשִׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת", לרמוז ששלט השטן במספרם ועל כן כשחטא הנשיא שלהם נגמר דינם ונתחסר מנינם עד שחזרו לפחות הרבה מחצי המספר שבכאן'.



"לִבְנֵי יִשְׁשָׁכָר" (א כח)

והנה הקרי: ישכר? וי"ל: דבא לומר שיששכר זה נסתר, כלומר: השכר על למוד התורה הוא לעוה"ב, בבחינת עין לא ראתה. (מאאמו"ר שליט"א).



"בְּנֵי נַפְתָּלִי" (א מב)

כתב רבינו בחיי: 'זמה שהזכיר בכל השבטים לבני ובנפתלי הזכיר בני נפתלי, מפני שנשתנה שבט נפתלי משאר השבטים, שהרי בשבט נפתלי היו הבנות מרובות מן הבנים ולכך נרמז בברכת יעקב בלשון נקבה: "נַפְתָּלִי אֵילָה שְׁלָחָה" ומפני זה הזכיר בו בני כמי שבורר הבנים מן הבנות'.

ובבעה"ט כתב: 'לכך רמז בברכת נפתלי אש"ה, "אֵילָה שְׁלָחָה הַנּוֹתָן" (בראשית מט כא) ר"ת - אשה. ולפיכך בפרשת 'פנחס' כתיב בכולן: "בְּנֵי" לפי שמתו האנשים ונתרבו הנשים'.

במלבי"ם כתוב (לעיל כ): כי אחר שנמנו י"א השבטים ידעו ממילא מספר בני נפתלי ע"י המנין הקודם שנמנו ממחרת יו"כ בשנה זו, אחר שלא מת אחד מהם כנ"ל. לכן כתוב: "בְּנֵי נַפְתָּלִי". וע"ע מש"כ ההעמ"ד משמיה דהארי הק'.



וקרי: "קְרוּאֵי" בשביל שלומיאל בן צורישידי שהוא זמרי בן סלוא. וכן בעדת קרח (להלן טז ב): "קְרָאֵי" כתיב חסר ו' ולשם הוי"ו חסר לגמרי לפי שהיו כולם רשעים. אבל בכאן היו אחרים צדיקים'.



"לִבְנֵי שְׁמֵעוֹן... פְּקָדֵיו בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת" (א כב)

הנה צ"ב, דאצל שמעון כתוב "פְּקָדֵיו" ואצל השאר לא כתוב כן? מבאר המלבי"ם: מפני שבפעם ראשונה נמנו במצרים ושם היה לכל שבט מנין אחר. אבל שבט שמעון לא נתוסף מנינו כי מתו בחטא העגל כמנין שנתוספו בשנה שניה מאלה שנעשו בני עשרים. לכן אמר "פְּקָדֵיו" ר"ל שהיו כפי מנין הראשון. = וע"ע במהרי"ל דיסקין דצ"ל.



"לִבְנֵי שְׁמֵעוֹן" (א כב)

כתב ה'בעל הטורים': 'הלמ"ד עקומה למטה, לפי שהלמ"ד שלו זמרי בן סלוא חטא ונפלו משבטו. הלמ"ד היא גבוהה מכל האותיות כך חסר משבטו, שלא העמיד לא מלך ולא שופט'. ל' השני ב"גִּלְגָּלְתָם" דשמעון עשויה כמגירה וזקופה ואין לה כובע בראשה. לפי שהורה נשיא בית אב לשמעוני זנות בישראל בגלוי הראש וקומה זקופה.



פנינים לפרשה

"וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד" (א א)

כתב רבינו בחיי: 'הוא המשכן. ומשעה שקראו משום שנאמר (ויקרא א): "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיִּדְבֹר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לְאָמֹר", לא דבר עמו אלא משם, לפי שהכבוד שהיה בהר סיני הועתק שם ועל כן יצוה בכאן להגביל את המשכן שיהיו הלויים חונים סביבו והזר הקרב יומת, כשם שהגביל את ההר ואמר (שמות יט): "לֹא תִגַע בּוֹ יָד" והזהיר על המשכן (במדבר יח): "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתֵּי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת מִשְׁמַרְתֵּי הַמִּזְבֵּחַ", כשם שהזהיר בהר סיני (שמות יט): "וְהִכְהַנְתִּים וְהָעַם אֶל יְהוָה וְצוּהוּ עֲלֵיו וְלֹא יָבֹאוּ לְרֹאוֹת כֶּשֶׁם שְׂצוּהָ בְהַר סִינַי (שם יט): "וְהִכְהַנְתִּים וְהָעַם אֶל יְהוָה לְעֹלֹת אֵל ה' ". ועוד יצוה שיחננו הלויים סביב לאהל מועד. והיו כ"ב אלף לויים כשם שירדו עמו בהר סיני עשרים ושנים אלף של מלאכי השרת, הוא שכתוב (תהלים סח): "רָכַב אֱלֹקִים רִבְתִּים" והיו ישראל ארבעה דגלים כשם שראו בהר סיני ארבע מחנות שכינה'.



"וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי" (א א)

כתב ה'בעל הטורים': 'לעיל מינה כתיב: "אֵלֶּה הַמִּצְוֹת" וסמך ליה: "בְּמִדְבַר". לומר, אם אין אדם משים עצמו כמדבר, אינו יכול לידע תורה ומצוות. ועיין ברבינו בחיי מה שמביא מהמדרש'.



"אֵלֶּה קְרִיאֵי הַעֲדָה" (א טז)

כתב ה'בעל הטורים': 'וי"ו קטיעא

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

"אך את מטה לוי לא תפקד... בתוך בני ישראל" (א מט)

כתב המלבי"ם: ולכך אמר מלת "אך" ולא "רק". שמבואר אצלי תמיד שמלת "אך" ממעט במשפט הזה עצמו שבא בו מלת "אך" ("אילת השחר" תקצא). ר"ל: **"אך בתוך בני ישראל לא תפקד ולא תשא"**, כי תפקדם בפני עצמם.



"וסביב למשכן יחנו... והלויים יחנו סביב למשכן העדת" (א נג)

כתב מרן הגרי"ז: י"ל דשני הפסוקים

הם שני דברים נפרדים, דשני דינים היו בחניית הלויים סביב המשכן, חדא: מצות שמירת המקדש שהיא מצוה הנוהגת לדורות והיא מכלל עבודת הלויים, כמבואר ברמב"ם (פ"ג מ'כלי המקדש): **'עבודה שלהן היא; שיהיו שומרין את המקדש'** עי"ש ושנית: דשלוש מחנות היו במדבר; מחנה שכינה, מחנה לוייה ומחנה ישראל. וכמו שישראל היו קבועים על דגליהם וזה היה מחנה ישראל, כך הלויים מקומם היה קבוע סביב למשכן וזו היא מחנה לוייה. וזהו דקחשיב הכא בקרא שני הדברים, דמתחלה כתיב: **'ואתה תפקד את הלויים על משכן העדת'** וקחשיב כל העבודות שיש ללויים במשכן, המה ישאו את המשכן ואת כליו והם ישרתהו וע"ז

כתב: **"וסביב למשכן יחנו"** ר"ל: דגם זה מכלל עבודתם שיהנו סביב למשכן, יחנו וישמרו אותו. וקחשיב אח"כ עוד עבודות **"ויבנסע המשכן"** וגו' ומסיים: **"ויהי הקרב יומת"**, שכ"ז מתורת עבודת הלויים ואח"כ בא הכתוב לפרש דין המחנות וחנו בני"איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאתם. וזהו מחנה ישראל לכל הדינים, **"והלויים יחנו סביב למשכן העדת"** וגו' ויהיה בה, תורת מחנה לוייה. וזהו דכפל הכתוב שני פעמים זה שהלויים יחנו סביב למשכן, דשני דינים נפרדים יש בזה, דין שמירת המקדש ודין מחנה לוייה וכש"נ, (ועייין בר"מ ז מבית הבחירה יא וברמב"ן על הפסוק: והלויים יחנו וגו') ודו"ק. ■

אמונה

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני"

האדם צריך לשים עצמו כאילו הוא במדבר ולבטוח בבורא שיתן לו כל צרכיו

מתמלאים המים בחול והם כבר אינם ראויים לו. כך גם האדם הוא חושש מפני חברו שרוצה לקפח אותו ולקחת לו את חלקו ולבסוף הוא עצמו מפסיד את חלקו. אם היה שם עצמו כמדבר וחושב שהוא במדבר היה בטחוננו בה' מתחזק.



נאמר ב'מדרש רבה' (א ז): **ש'בשלשה דברים נתנה התורה - באש, במים ובמדבר... מה אלו חנם לכל באי עולם, כך דברי תורה חנם הם.** ה'אש' - זו ההתלהבות. ה'מים' - השפלות והצלילות. וה'מדבר' - הוא סמל המניעות וההסתפקות במועט.

ה'בן איש חי' בספרו 'בן יהודע' אומר: שלא לחנם דקדקו חז"ל בלשון ואמרו: **'אין אדם נוגע במוכן לחברו'** ולא **'אין אדם**

ישאיר אותו ללא אוכל? הוא יעשה כל מאמץ ויעזוב את כל עסקיו וידאג שלבנו יהיה אוכל. כך גם מי ששקוע כל כולו בלמוד התורה מובטח לו שהקב"ה ידאג לכל צרכיו הגשמיים וודאי שיספק לו ולביתו אוכל כדי צרכם.

חז"ל אומרים (מדר"ר שהש"ר ג יא): **ש'אין אדם נוגע במוכן לחברו.** כמו שבמדבר אין מי שיקפח אותו ויקח ממנו את מה שיש לו, כך גם כשהוא בקרב אנשים אין לו חשש שמישהו יקח לו משהו. מה שמוכן לו, ינתן לו. אמרו על כך בעלי המוסר: הסוס, כאשר הוא נצב על שפת הנהר לשתות מים, הוא רוקע ברגליו. מדוע? משום שדמותו נשקפת לו במים והוא חושב שזהו סוס אחר העומד כנגדו ולוקח לו את המים שלו. הוא רוקע ברגליו כדי להבריחו, אלא שאז

צרכיהם כך צריכים אנו להאמין שיהיה תמיד.

רבי מנדלי מקוצק היה אומר: כי רק אדם ששם עצמו כמדבר, שמח בחלקו ואינו דורש דבר מהעולם, ראוי שתשרה עליו שכינה ושיתבשם מן התורה, כמו המהלך יחידי במדבר, שצריך להשען על כחות עצמו ואינו יכול להסתמך על עזרת אחרים, כך היהודי המאמין צריך לנהוג בכל יום ויום ואז יגש גם ללמוד התורה כאילו היא מדבר ויעמול ויגע כדי לגלות את צפונותיה, כמדבר שלא נזרע ולא נעבד.

בענין בטחונם של לומדי התורה המשיל ה'חפץ חיים' משלו ואמר: משל למה הדבר דומה? לילד שהלך לתלמוד תורה ושכח לקחת איתו את האוכל. היעלה על הדעת שאביו שהבחין בדבר

נוטל...' או **'אין אדם לוקח...'** לומר לך שלא רק שהאדם לא יכול לקחת את מה שמזומן לחברו אלא אפילו לגעת בו אינו יכול.

ומספר ה'בן איש חי': שבמקום מסוים היו אנשים רגילים לנפוש בקיץ. כל אחד היה תוקע יתרות אהלו במקומו וכך היה מנהגם בכל שנה ושנה. באחת מהשנים החליפו שתי משפחות את המקומות ביניהן ובמקום שהמשפחה הקבועה היתה תוקעת יתדה כל שנה, תקעה משפחה אחרת יתדה והנה נתקעה לה היתד בדבר מה. חפר בעל האהל בידיו ומצא צלחת מלאה באבנים טובות. היה הדבר לפלא, שכן ממש במקום זה חפרה המשפחה השניה בכל שנה ושנה. אלא שבאותו מקום עצמו אף אחד לא נגע, שהרי **'אין אדם נוגע במוכן לחברו'**. ■

שנת השמיטה

קדושת שביעית בסברס



אפשר שפיר דאסור. ואין להקשות דא"כ סיאה ואזוב נמי, כיון דחזי מיהת לאכילת אדם ינהוג בהם קדושת שביעית אף אם לקטן לעצים? דשאני התם, דהא אמרן, דכיון שאם לקטן לעצים לא מקבלי נמי טומאת אוכלין, אלמא דהוי ליה כאילו הם עצים ממש.

וגם נ"ל להוסיף עוד ולומר: דבלקיסת סיאה ואזוב לעצים, או לאכילה הוי ליה כאילו איגלאי מילתא למפרע שעיקרן הן כך גם מתחלת זריעתן, דהא מבואר בגמרא ('נדה' נא.): שאף אם זרען מעיקרא לבהמה דפטורי ממעשר, מכל מקום, אם חישב עליהם אח"כ למאכל אדם ושמרם חיבים במעשר, למ"ד מחשבת חבור שמה מחשבה ומשמע שאין שום חלוק בין אם חשב קודם עונת המעשרות או אחר עונת המעשרות. ולכאורה קשה, כיון שהגיעו לעונת המעשר בפטור, הרי הוי ליה הגיעו לחובתן בפטור דקיי"ל שפטורין לעולם.

וע"כ צ"ל, כיון שבעצמיותם לא פסיקי אי קיימי לאדם או לבהמה, לכן אתי מחשבה דבסוף ומגלה למפרע, מה שאין כן בתותין ודאי לא שייך כלל לומר זה. ■

כגון: מיני אילנות כמו סברס שנוהגים ליטע אותם לסייג וקורות, אע"פ שפירותיהם יפים לאכילת אדם, משום דבאמת היינו צריכים לומר דכיון דרבו במכילתא רשדה וכרם דכתיבי בשביעית

הוא לאו דוקא, היה צריך להיות נוהג קדושה גם באילני סרק, אלא משום דדרשינן מקרא (ויקרא כה): **ד'וְהִיְתָה שֶׁבֶת הָאָרֶץ לְכֶם לְאָכְלָהּ** דבעינן דוקא הנאה דומיא דאכילה, שהנאתה וביעורה שוה, לכן ממעטינן נמי שלא נוהג בהן קדושת שביעית כל עיקר וכמ"ש רש"י (בסוכה מ.): **'דהכי נמי מידרש קרא ד'וְהִיְתָה שֶׁבֶת הָאָרֶץ' דנוהגת דוקא במה ש'לְכֶם לְאָכְלָהּ' שהנאתו דומה לאכילה' ואם כן, אע"פ שלא נטע אלא לעצים, אבל מכל מקום, כיון שמעצם המאכל לא פקע כלל שם אוכל וכדאמרן דמקבל ודאי טומאת אוכלין, הרי מתקיים ביה שפיר קרא ד'**לְכֶם לְאָכְלָהּ** וממילא שפיר נוהג בו גם שאר דיני שביעית, ולכן, אף אם נדחוק ונאמר דמכל מקום, כיון שכך דרכן ליטע אותן לסייג ועצים ממילא מותר בהסקה ואין כאן פסידא כיון שעיקרן הוא לכך, אבל מכל מקום, בהפסד ממש וסחורה וכדומה,**

מערכת 'חברותא'
מיוחדת ל'גנזי המלך'

שאלה: האם נוהגת קדושת שביעית בסברס?

תשובה: בסיס הספק הוא, כיון שאת שיחי הסברס שותלים בעיקר כגדר הגנה ולא עבור פירות הסברס, האם נוהגת בפירות, קדושת שביעית.

וכתב על כך בשו"ת 'מנחת שלמה' (תנינא ב - ג סימן קיח): כתב המהרי"ט (בשו"ת ח"א פג): שמותר להאכיל תותין של שביעית לתולעת העושה משי, דאע"פ שראויים התותים למאכל אדם, מכל מקום, כיון שעיקר נטיעתם הוא לצורך המשי, שרי ולא קרינן ביה **"לְאָכְלָהּ"** **'ולא להפסד'** אחרי שעיקרם הוא לכך ומדמה ליה המהרי"ט להא דסיאה ואזוב וקורנית, דאע"ג שמאכל אדם הן, כדתנן ב'מעשרות' (פ"ג) שחייבין במעשרות ואפילו הכי תנן (פ"ח ד'שביעית'): שאם **'חשב עליו לעצים, הרי הוא כעצים'**.

ובעיקר דברי המהרי"ט היה נראה לומר: שאינו מתיר מכח זה שנטעו מעיקרא אלא להאכיל לבהמה, שאינו מפקיע לגמרי קדושת שביעית, כיון שנוהג על כל פנים קדושת שביעית גם באוכלי בהמה. אבל להפקיע לגמרי קדושת שביעית, לא.

יעמדו על הברכה

ישראל בן אברהם
וזהבה שלום בת רבקה
לזרע של קיימא

קלאודיו בן סראנה
יצליח בעסקיו

מארקו בן אלידה
יזכה לעלות לארץ עם כל משפחתו

לעילוי נשמת
מכלוף בן שמחה

גילה בת נורית
לבריאות איתנה ושתצליח בבחינות
ובכל מעשי ידיה

סטפאנו בן פראנקה
ברכה והצלחה לעסקיו

לרפואה שלמה
מרים צפורה פייגא בת חנה רבקה

דדו

אחדאי דשת מחשבים למשרה חלאה

054-3088478

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

ספרי סת"ם פאפאמלך
 אברך ירא שמים
 הכותב ספר תורה ספרדי
 מהודר מאוד כל ההידורים
 ללא פערי תיווך
טל: 050-8760094

חג שבועות עם "אוצרות חיים"
במלון 'שלום פלאזה' בטבריה
 מיום ששי עד שני ג' עד ו' סיון
 (06-09.06.08 למינים) 3 לילות

בהשתתפות:

- הרב ישראל נח ברגר שליט"א
- הפייטן דוד שלמה שירה היו'
- הופעת זמר אורח במוצ"ש ועוד...

קיטנה חלומית לנשים
 במלון 'כינר' בטבריה
 מיום ראשון עד יום רביעי
 יט' עד כב' סיון
 22-25/06/08

• תוכנית עניפה ומגוונת

לפרטים "אוצרות חיים":
050-3131740/1 03-6880091

מבצע לחדש אייר

קלטת וידאו 3 ש"ח
 קלטת טייפ 1 ש"ח
 cd לשמיעה 5 ש"ח
 cd לצפיה 5 ש"ח
 dvd בודד 15 ש"ח
 dvd זוגי 30 ש"ח
 ספר בכור ההיתוך 5 ש"ח

**ניתן להשיג
 במשרדי 'שופר'
 מתתיהו 10, ב"ב
 03-6777779**

אשת חיל!

הערך מועמדת ליריבוע ימים של מנחה חיונית וחדש כוח
 באווירה כסרית קסומה ומרנייה. ברחם יהודית אמנות
 רבוסט עירך בכסור רבוסט המדרחם "כית קי" בנהריה באסון.
 אאלט תקבלי חבילה משלמת ארוחת

אכל ברובה גבוהה בהשגחה מעולה צמודה רובין
 שמיטה כהלכה!!!

בהשתתפות המלאה של הרב לסרי
 מרצה בכיר ב"ש"רבים"
 טיול לקברות הצדיקים

וכל זה בנייהלה והשתתפותה של הרבנית לסרי
 ובהסכמתם ועידודם של רבנים מאומים שליט"א.

השנה שני מחזורים:
 מחזור ראשון: מיט סיון עד כ"ב סיון 25/6 - 22/6 ולמינים חס"ה
 מחזור שני: מל תמוז עד ר' תמוז 9/7 - 8/7 ולמינים חס"ה
 ארבעה ימים עם צבירת כוחות ושמחה אמיתית...

פרטים והרשמה: רותי 0504119222
 עמליה: 0508376750

הודרזו מסי מקומות מוגבל

חדש בארץ!!

בכל לילה לפני ה'ניץ'
**הרב
 אמנון יצחק**

נותן שיעור ב:
 4:30 מדרש 'שוחר טוב' על תהלים
 5:15 תפילת ותיקין

לרפואת הרב 'יהודה בן אסתר הינדה יצ"ו

הצבור מוזמן לכל השעורים
 בבית כנסת אליהו הנביא רח' עוזיאל 42 ב"ב

**נסיעה לקברות הצדיקים
 עם הרב אמנון יצחק**

ביום רביעי א' רח' סיון 04.06.08
 יציאה בשעה 7:30 בדייק

המסלול:	11:30 עמוקא
	13:00 כינר
	14:30 כינר
	17:30 טבריה

קבר רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א
 הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א
 ארוחת צהרים כיד המלך
 קבר הרמב"ם, ר' יוחנן בן זכאי ותלמידיו, השל"ה הקדוש
 קבר חבקוק הנביא

**זכאי
 "חי כפליים"
 50%
 הנחה**

הרצליה, כפר סבא, רעננה - גב' סימה זגוג 052-3303442 / 09-9558033
 אלעד - גב' יהודית סופר 052-4730519
 ראש העין - בשרי שמעיה 054-5223907

ההרשמה במשרדי 'שופר' מתתיהו 10, בני ברק
טל: 03-6777779

בס"ד

למדינה'

התשובה

"מה שלא עשתה המדינה ב-60
עשתה התשובה ב-30"



מילים: הרב אמנון יצחק
לחן: ארז יחיאל והרב אמנון יצחק
עיבוד והפקה מוסיקלית: אודי דמארי

ניתן לרכוש במשרדי 'שופר'

מתתיהו 10 בני ברק

טל. 03-6777779